

МОНГОЛ УЛС
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО
ДААТГАЛЫН ГАЗАР

ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН 2012 ОНЫ 4 ДҮГЭЭР
УЛИРЛЫН САНХҮҮ, ДААТГАЛЫН ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНЫ НЭГДСЭН ТАНИЛЦУУЛГА

ТАНИЛЦСАН:

ХОРООНЫ ДАРГА	Д. БАЯРСАЙХАН
ХОРООНЫ ГИШҮҮН	Г. ХЭРЛЭН
ХОРООНЫ ГИШҮҮН	Б. ДААЖАМБА
АЖЛЫН АЛБАНЫ ДАРГА	Х. БУМ-ЭРДЭНЭ

ХЯНАСАН:

ДААТГАЛЫН ГАЗРЫН ДАРГА	С. ГАНБОЛД
ДААТГАЛЫН ГАЗРЫН БТХ-ИЙН ДАРГА	П. ЦЭРЭНДЭЖИД

БОЛОВСРУУЛСАН:

ДААТГАЛЫН ГАЗРЫН ХЯНАН ШАЛГАГЧ	Э. ЭРДЭНЭТУЯА
--------------------------------	---------------

УЛААНБААТАР ХОТ

2013.03.12

**ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН 2012 ОНЫ САНХҮҮ,
ДААТГАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАНИЛЦУУЛГА**

1. ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН ҮЗҮҮЛЭЛТ

1.1 ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

2012 оны эцсийн байдлаар даатгалын зах зээл дээр ердийн болон урт хугацааны даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлдэг 18 компани, 213 даатгалын салбар, 2357 даатгалын төлөөлөгч, 17 даатгалын зуучлагч компани, 9 даатгалын хохирол үнэлэгч компани, 18 актуарч, нийт 2419 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид үйл ажиллагаагаа явуулсан байна. Эдгээрээс “Монгол даатгал” ХХК, “Мандал генерал даатгал” ХХК-иуд гадаадын 100 хувийн өрөнгө оруулалттай, “Ард даатгал” ХХК, “Ган зам даатгал” ХХК-иуд хамтарсан өрөнгө оруулалттайгаар үйл ажиллагаа явуулж байна.

Хүснэгт - 1

Даатгалын зах зээл дээрх тусгай зөвшөөрөл, эрх эзэмшигчдийн тоо

Үзүүлэлт	2008	2009	2010	2011	2012
Даатгагч	16	18	17	17	18
Даатгалын компанийн салбар	120	129	138	188	213
Даатгалын төлөөлөгч	1167	1676	2061	2057	2357
Даатгалын зуучлагч	4	5	9	8	17
Даатгалын хохирол үнэлэгч	-	2	6	9	9
Актуарч	9	10	12	13	18
Дүн	1196	1711	2105	2104	2419

Даатгалын зах зээл дээрх тусгай зөвшөөрөл, эрх эзэмшигчдийн тоо 2012 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар 2011 оны мөн үеийнхээс 1.15 дахин нэмэгдсэн байна. Тайлант хугацаанд “Хаан даатгал” ХХК ердийн даатгалын, “Нэйшнл эженси” ХХК, “Юу ай би” ХХК, “Изи инвестмент” ХХК, “Си эн эн икс” ХХК, “Хасбанк” ХХК, “Эрсдэлийн шийдэл” ХХК, “Пийс оф лайф” ХХК, “Хаан банк” ХХК даатгалын зуучлагчийн ажиллагаа тус тус явуулахаар Хорооноос тусгай зөвшөөрөл авсан байна.

График - 1

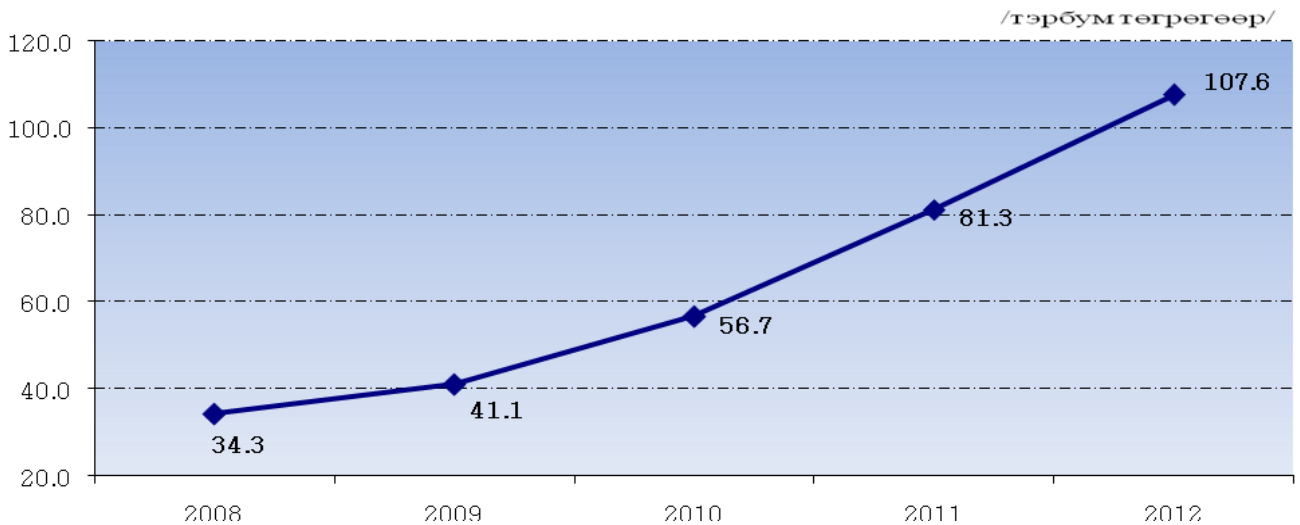

1.2 ДААТГАГЧИЙН ХӨРӨНГӨ

Тайлант оны 4 дүгээр улиралд даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулж буй 18 компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ 107.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх 2011 оны мөн үетэй харьцуулахад 26.3 тэрбум төгрөг буюу 1.3 дахин өссөн байна. Даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн хэмжээ сүүлийн 5 жилд 3.1 дахин нэмэгдсэн дүнтэй байна. Эдгээрээс гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниудын хөрөнгийн хэмжээ 35.3 хувийг эзэлж байна.

График – 2

Даатгалын компаниудын хөрөнгийн хэмжээ

Даатгалын салбарын нийт эргэлтийн хөрөнгө 2012 оны 4 дүгээр улиралд 88.7 тэрбум төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 82.5 хувь, эргэлтийн бус хөрөнгө нь 18.9 тэрбум төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 17.5 хувийг эзэлж байгаа бол 2011 оны мөн үед эргэлтийн хөрөнгө 65.6 тэрбум төгрөгт хүрч нийт хөрөнгийн 80.7 хувь, эргэлтийн бус хөрөнгө 15.6 тэрбум төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 19.3 хувийг эзэлж байсан байна.

Даатгалын компаниудын эргэлтийн хөрөнгө өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.3 дахин өссөн нь Хорооны 2011 оны 333 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Даатгалын компанийн үндсэн сангийн доод хэмжээг тогтоох тухай” тогтоол хэрэгжсэнтэй холбоотой юм. Нийт хөрөнгөд эзлэх эргэлтийн бус хөрөнгө өмнөх оны мөн үеэс 1.8 пунктээр буурсан нь үндсний санг мөнгөн хөрөнгө болон богино хугацаат хөрөнгө оруулалтаар нэмэгдүүлсэнтэй холбоотой байна.

Эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгө

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлтүүд	2011.12.31		2012.12.31		Өсөлт/ бууралт	
	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	пункт
Эргэлтийн хөрөнгө	65,560.60	80.70	88,721.80	82.50	23,161.20	1.80
Эргэлтийн бус хөрөнгө	15,672.80	19.30	18,883.20	17.50	3,210.40	(1.80)
Нийт хөрөнгө	81,233.40	100.00	107,605.00	100.00	26,371.60	

Тайлант оны эцсийн байдлаар эргэлтийн хөрөнгийн 58.5 хувийг мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө, 27.9 хувийг богино хугацаат хөрөнгө оруулалт, 11.1 хувийг дансны авлага, үлдэх 2.5 хувийг бусад эргэлтийн хөрөнгө эзэлж байсан байна. Эргэлтийн хөрөнгийн бүтцийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад бусад эргэлтийн хөрөнгө 1.34 пунктээр, дансны авлага 0.05 пунктээр тус тус өсч, богино хугацаат хөрөнгө оруулалт 0.35 пунктээр, мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгө 1.04 пунктээр тус тус өссөн байна.

Эргэлтийн хөрөнгийн дүн өмнөх оны мөн үеийнхээс 23.1 тэрбум төгрөгөөр өссөн байгаа бөгөөд үүнд шинээр тусгай өвшөөрөл авсан “Хаан даатгал” ХХК болон дүрмийн сангаа нэмэгдүүлсэн ердийн даатгагчдын мөнгөн хөрөнгө нөлөөлж байна.

Эргэлтийн хөрөнгө

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлтүүд	2008		2009		2010		2011		2012	
	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	22162.2	74.8	23487.8	64.80	34241.1	72.38	39010.3	59.50	51870.4	58.46
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	2862.2	9.6	7967.8	22.00	8560.4	18.10	18532.6	28.27	24772.2	27.92
Дансны авлага	2476.0	8.4	3754.2	10.37	3844.5	8.13	7243.3	11.05	9847.9	11.10
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	2131.7	7.2	1024.9	2.83	659.9	1.39	774.3	1.18	2231.4	2.52
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	29632.1	100.0	36234.7	100.0	47305.9	100	65560.5	100	88721.9	100

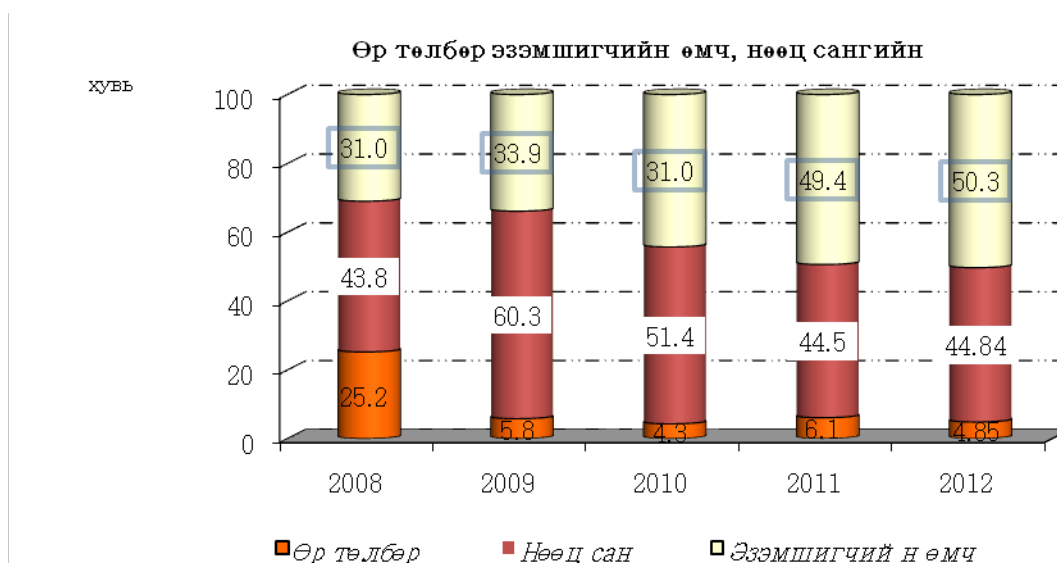
2012 оны эцсийн байдлаар даатгалын зах зээл дээр ажиллагаа явуулж буй компаниудыг хөрөнгийн хэмжээгээр нь харьцуулахад “Монгол даатгал” ХХК, “Бодь даатгал” ХХК-ийн хөрөнгө даатгагчдын нийт хөрөнгийн 30.0 хувийг эзэлж, “Жонон даатгал” ХХК-ийн 1.6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө хамгийн бага буюу зах зээлийн нийт хөрөнгийн 1.5 хувийг эзэлж байна.

д/д	Даатгалын компаниуд	Нийт хөрөнгийн хэмжээ	Эзлэх хувь
1	Жонон даатгал ХХК	1,645.7	1.5
2	Гэр даатгал ХХК	2,584.0	2.4
3	Моннис даатгал ХХК	3,283.3	3.1
4	Монре даатгал ХХК	3,599.6	3.3
5	Мөнх даатгал ХХК	3,165.9	2.9
6	Ган зам даатгал ХХК	3,144.3	2.9
7	УБ хотын даатгал ХХК	3,262.8	3.0
8	Нэйшнл лайф даатгал ХХК	4,682.9	4.4
9	Номин даатгал ХХК	5,993.2	5.6
10	Ард даатгал ХХК	6,344.9	5.9
11	Соёмбо даатгал ХХК	6,366.2	5.9
12	Практикал даатгал ХХК	7,728.1	7.2
13	Миг даатгал ХХК	6,655.2	6.2
14	Тэнгэр даатгал ХХК	7,412.0	6.9
15	Мандал женерал даатгал ХХК	7,271.1	6.8
16	Бодь даатгал ХХК	10,936.9	10.2
17	Монгол даатгал ХХК	21,274.0	19.8
18	Хаан даатгал ХХК	2,254.7	2.1
	Дүн	107,604.8	100.0

1.3 ДААТГАГЧИЙН ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ӨМЧ

Даатгалын компаниудын нийтэр төлбөр ба эзэмшигчдийн өмчид даатгалын нөөц сан, эзэмшигчдийн өмч, өр төлбөрийн эзлэх хувь хэмжээг сүүлийн 5 жилийн оны эцсийн байдлаар харьцуулж харахад дараахь байдалтай байна.

График - 3

Даатгалын нөөц сан нийт өр төлбөр эзэмшигчдийн өмчид 2009 оны 4 дүгээр улиралд 60.3 хувийг эзэлж байсан бол 2010 оны 4 дүгээр улиралд 51.4 хувь, 2011 оны 4 дүгээр улиралд 44.5 хувь, 2012 оны мөн үед 44.84 хувь эзэлж, 3 жилийн өмнөх үеэс 6.56 пунктээр буурсан нь нэгдүгээрт, актуар тооцоолол хангалттай хийгдэхгүй, хоёрдугаарт, ашгааөндөр гаргах гэсэн даатгалын компанийн сонирхолтой холбоотой байна.

Эзэмшигчдийн өмчийн нийт өр төлбөр, эзэмшигчдийн өмчид эзлэх хувийн жин 2008 оноос хойш тогтвортой өсч ирсэн байна. Харин өр төлбөрийн дүн өмнөх онд 6.1 хувь байсан бол тайлант онд 4.85 хувь болж буурсан байна.

Хүснэгт - 5

Эзэмшигчдийн өмч

/сая төгрөгөөр/

	2008		2009		2010		2011		2012	
Өр төлбөр	8,666.20	25.24	2,390.50	5.82	2,446.90	4.30	4,949.30	6.09	5,217.00	4.85
Нөөц сан	15,033.90	43.79	24,744.60	60.27	29,174.70	51.40	36,144.30	44.49	48,252.60	44.84
Эзэмшигчийн өмч	10,630.10	30.96	13,920.60	33.91	25,142.30	44.30	40,139.90	49.41	54,135.40	50.31
	34,330.2	100.0	41,055.70	100.0	56,763.90	100.0	81,233.50	100.0	107,605.0	100.0

Тайлант үеийн эзэмшигчдийн өмчийн дүн сүүлийн 5 жилийн байдлаар тогтвортой өсч, өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 14.0 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэж ирсэн нь даатгалын компаниудын цэвэр ашгийн өсөлттэй холбоотой байна.

1.4 ДААТГАЛЫН ХУРААМЖИЙН ОРЛОГО

Тайлант хугацаанд даатгалын салбарын нийт хураамжийн орлогын хэмжээ 2012 оны эцэст 79003.5 сая төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 1.6 дахин өссөн байна. Даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулсан ердийн даатгагчид нийт 78208.0 сая төгрөг, урт хугацааны даатгагч 795.6 сая төгрөгийн орлоготой ажилласан байна. Ердийн даатгалын орлогөмнөх оны мөн үеийнхээс 30,720.9 сая төгрөгөөр буюу 64.7 хувиар, урт хугацааны даатгалын орлого 285.3 сая төгрөгөөр буюу 55.9 хувиар тус тус өссөн байна. Даатгалын гэрээнүүдийн нийт үнэлгээний хэмжээ 20577.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниудын орлого нийт даатгалын хураамжийн орлогын 38.4 хувийг эзэлж байна.

Даатгалын хэлбэрээр 2012 оны 4 дүгээр улирлын нийт хураамжийн орлогыг өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад өрөнгийн даатгал 6,289.3 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн даатгал 3,462.6 сая төгрөгөөр, агаарын хөлгийн даатгал 3287.8 сая төгрөгөөр, хариуцлагын даатгал 1458.5 сая төгрөгөөр, гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал 663.4 сая төгрөгөөр, авто тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал 13,271.9 сая төгрөгөөр, ачааны даатгал 322.4 сая төгрөгөөр, эрүүл мэндийн даатгал 79.6 сая төгрөгөөр, хуримтлалын даатгал 40.1 сая төгрөгөөр, тэтгэврийн даатгал 12.6 сая төгрөгөөр, санхүүгийн даатгал 344.1 сая төгрөгөөр, барилга угсралтын даатгал 1,402.5 сая төгрөгөөр, хугацаат амьдралын даатгал 153.0 сая төгрөгөөр, мал амьтдын даатгал 218.7 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

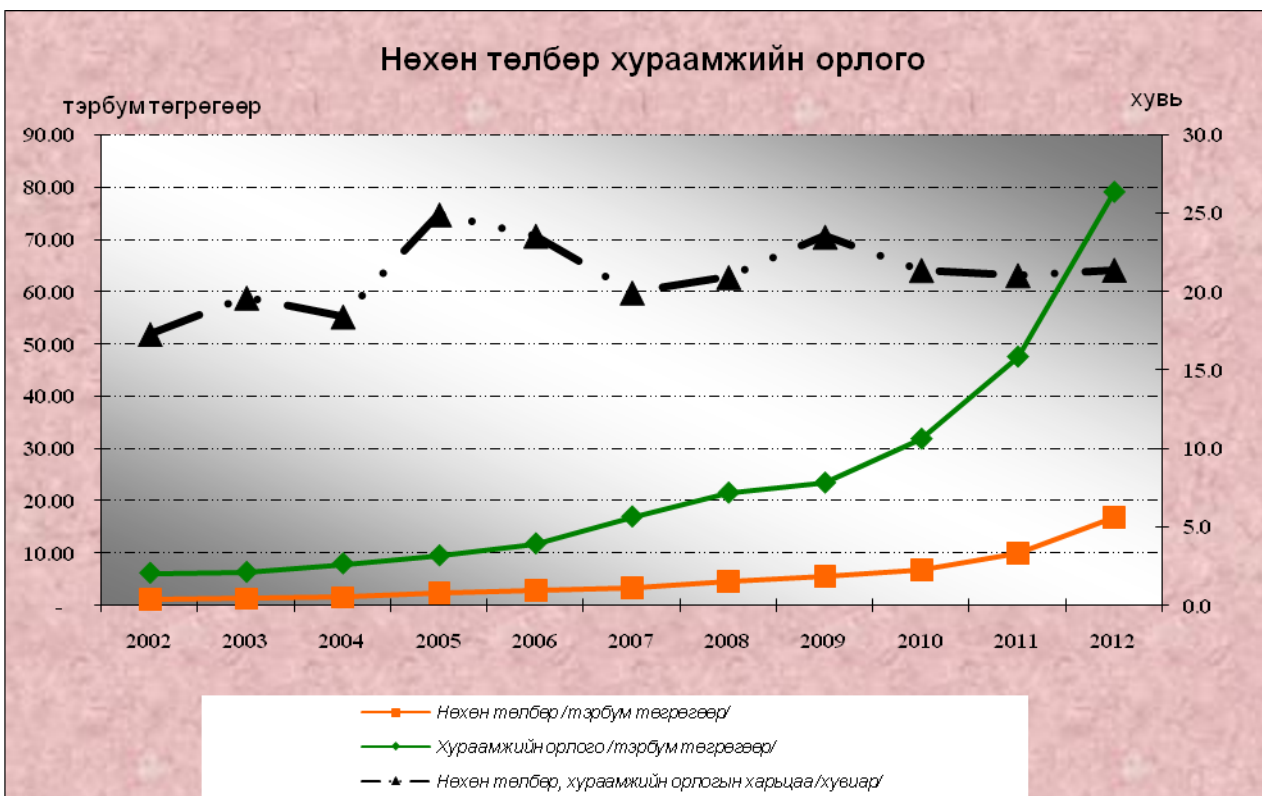
Даатгалын хэлбэр	12/31/2011	12/31/2012	Өөрчлөлт /+/, -/ /
	Даатгалын нийт хураамжийн орлого		
1.2. Хөрөнгийн даатгал	12427.3	18716.6	6289.3
1.3. Авто тээврийн хэрэгслийн даатгал	11880.3	15342.9	3462.6
1.8. Агаарын хөлгийн даатгал	5282.2	8570	3287.8
1.10. Хариуцлагын даатгал	6055.8	7514.3	1458.5
1.1. Гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал	5537.6	6201	663.4
1.9. Автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал	3026.2	16298.1	13271.9
1.11. Санхүүгийн даатгал	1630.9	1975	344.1
1.5. Барилга угсралтын даатгал	353.6	1756.1	1402.5
1.4. Ачааны даатгал	1070.5	1392.9	322.4
2.1. Хугацаат амьдралын даатгал	173.7	326.7	153.0
2.5. Эрүүл мэндийн даатгал	228.6	308.2	79.6
1.7. Мал амьтдын даатгал	222.4	441.1	218.7
1.6. Газар тариалангийн даатгал	0.01		0.0
2.3. Хуримтлалын даатгал	85.2	125.3	40.1
2.4 Тэтгэврийн даатгал	22.7	35.3	12.6
Дүн	47 997.0	79 003.5	31 006.5

График - 4

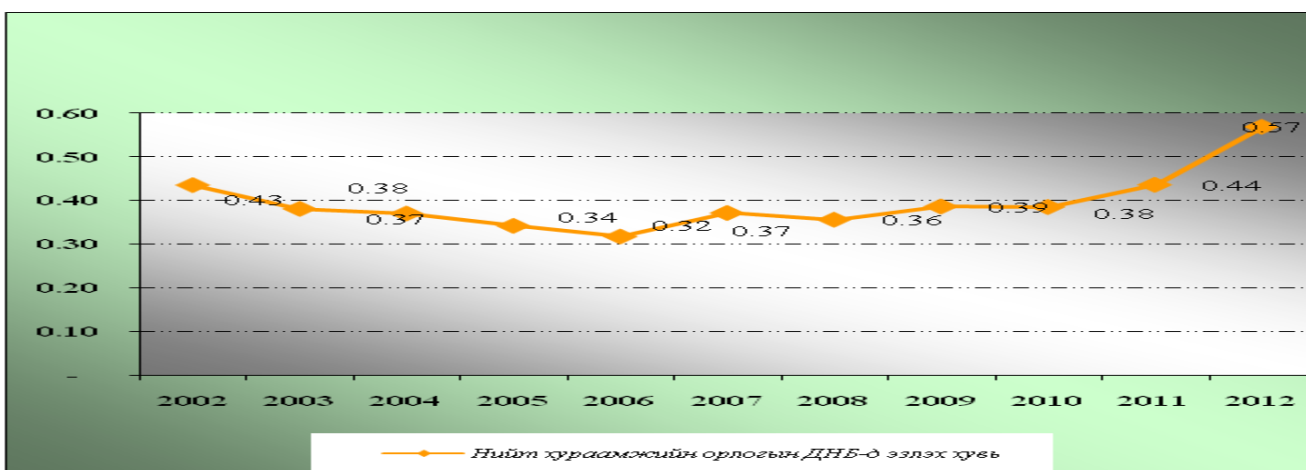
2002 оноос хойш 2012 он хүртэл нийт орлогын өсөлт 72.85 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт харагдаж байгаа бөгөөд өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.64 дахин нэмэгдсэн нь 2012 оноос “Жолоочийн даатгалын тухай хууль” батлагдаж хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотой бөгөөд албан журмаар даатгуулах даатгуулагчдын тоо нэмэгдэж, даатгалын хураамжийн орлогыг сүүлийн жилийн дундажаас огцом өссөн байна. Түүнчлэн жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын өсөлтийг дагаж авто тээврийн хэрэгслийн даатгал өндөр өсөлттэй гарсан байна. Даатгалын хураамжийн орлогын өсөлтийн гуравдагч шалтгаан нь хөрөнгийн үнийн өсөлт гэж үзэхээр байна.

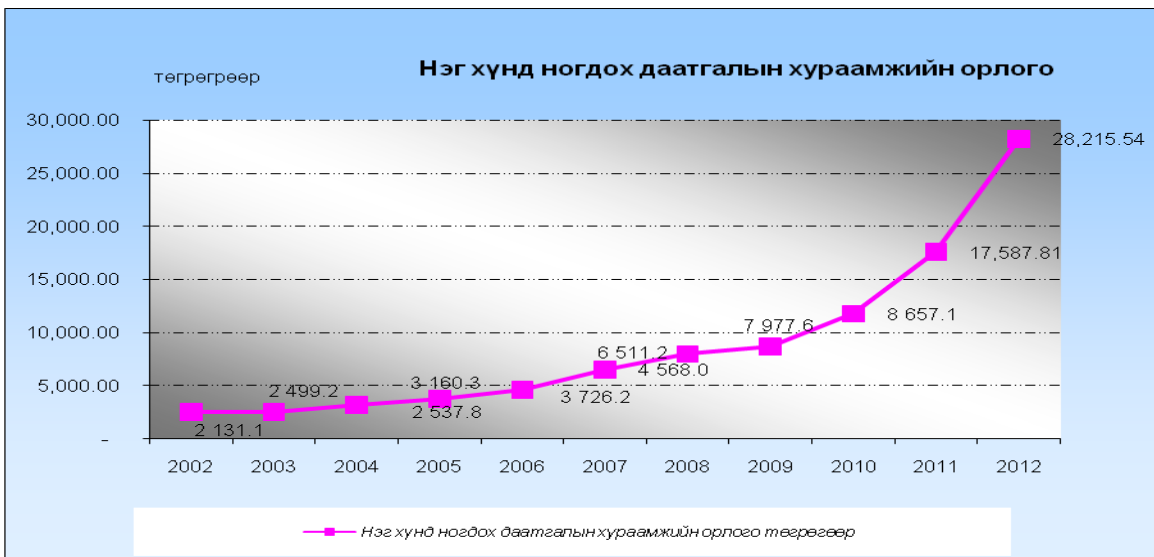
График - 5

Даатгалын нийт хураамжийн орлогыг ДНБ-д эзлэх хувиар харуулахад өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 0.13 пунктээр өссөн байна.

График – 6

Тайлант онд нийт хураамжийн орлого 79.0 тэрбум төгрөг болсон бөгөөд нэг хүнд ногдох хураамжийн орлого 28.2 мянган төгрөгт хүрчээ. Энэ үзүүлэлт 2001 оноос хойш даруй 13.1 дахин, өмнөх оны мөн үеийнхээс 10.6 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн байна.

1.5 ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР

2012 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар нийт 16,916.9 сая төгрөгийн даатгалын нөхөн төлбөр олгосон. Гадаадын болон хамтарсан өрөнгө оруулалттай компанийн олгосон даатгалын нөхөн төлбөр нийт нөхөн төлбөрийн 42.3 хувийг эзэлж байна. Тайлант хугацаанд өмнөх оны мөн үеийнхээс газар тариалангийн даатгал 0.4 сая төгрөгөөр, хариуцлагын даатгал 72.3 сая төгрөгөөр буурч, мал амьтдын даатгал 22.6 сая төгрөгөөр, хөрөнгийн даатгал 346.2 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн даатгал 1618.2 сая төгрөгөөр, агаарын хөлгийн даатгал 16.0 сая төгрөгөөр, гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал 495.5 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал 3820.0 сая төгрөгөөр, санхүүгийн даатгал 453.7 сая төгрөгөөр, ачааны даатгал 16.5 сая төгрөгөөр, хугацаат амьдралын даатгал 62.3 сая төгрөгөөр, эрүүл мэндийн даатгал 35.8 сая төгрөгөөр, хуримтлалын даатгал 62.3 сая төгрөгөөр тус тус өссөн үзүүлэлттэйгээр нөхөн төлбөр олгожээ.

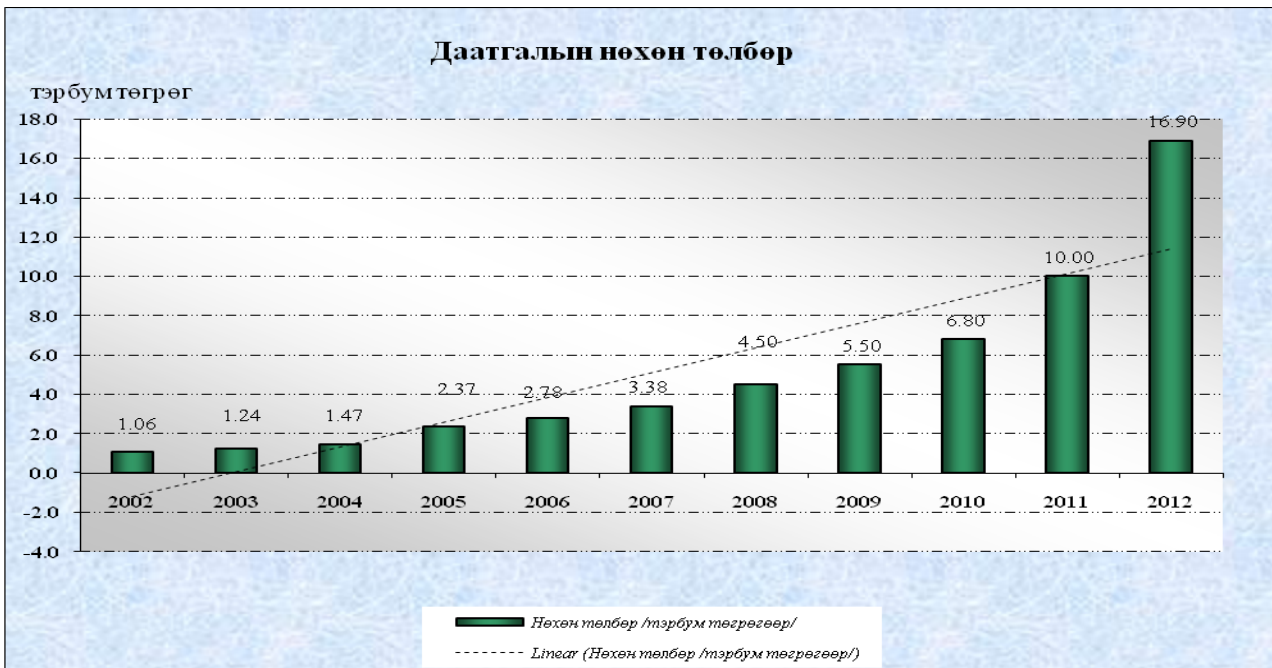
Хүснэгт - 7
/сая төгрөгөөр/

Даатгалын хэлбэр	12/31/2011	12/31/2012	Өөрчлөлт /+/, -/
	Даатгалын нийт нөхөн төлбөр		
1.1. Гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал	1285.8	1781.3	495.5
1.2. Хөрөнгийн даатгал	1484.6	1830.8	346.2
1.3. Авто тээврийн хэрэгслийн даатгал	4950.4	6568.4	1618.0
1.4. Ачааны даатгал	178.8	195.3	16.5
1.5. Барилга угсралтын даатгал	0		0.0
1.6. Газар тариалангийн даатгал	0.4		-0.4
1.7. Мал амьтдын даатгал	5.8	28.4	22.6
1.8. Агаарын хөлгийн даатгал	13.3	29.3	16.0
1.9. Автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал	970.9	4790.9	3820.0

1.10. Хариуцлагын даатгал	357.2	284.9	-72.3
1.11. Санхүүгийн даатгал	754.7	1208.4	453.7
2.1. Хугацаат амьдралын даатгал	32.2	56.5	24.3
2.3. Хуримтлалын даатгал	16.2	78.5	62.3
2.4 Тэтгэврийн даатгал		6.9	6.9
2.5. Эрүүл мэндийн даатгал	21.5	57.3	35.8
Дүн	10 071.8	16 916.9	6 845.1

2012 онд даатгагчийн нөхөн төлбөр 16.9 тэрбум төгрөгт хүрч сүүлийн 10 жилийн өмнөх үеэс 15.0 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй харагдаж байна. Энэ үзүүлэлтээс харахад нөхөн төлбөр тогтмол өссөн үзүүлэлт ажиглагдаж байна.

График - 7

1.6 ДААТГАЛЫН НӨХӨН ОЛГОВРЫН ТҮВШИН

2012 оны 4 дүгээр улиралд даатгалын нөхөн олговрын түвшин даатгалын салбарын дүнгээр 34.9 хувь болж 5 жилийн өмнөх үеийнхээс 10.8 пунктээр буурсан, өмнөх оны мөн үеэс 1.9 пунктээр өссөн байна.

Даатгалын зах зээл дээрүйл ажиллагаа явуулж буй компаниудыг даатгалын нөхөн олговор олголтын үвшингээр харьцуулахад 2012 оны 4 дүгээр улиралд “Монгол даатгал” ХХК 41.9 хувь буюу хамгийн өндөр хувьтай байна. Хүснэгт - 8

д/д	Даатгагчийн нэр	2011	2012	Өөрчлөлт /пункт/
1	Ард даатгал ХХК	45.14	37.8	(7.34)
2	Бодь даатгал ХХК	26.39	32.0	5.63
3	Ган зам даатгал ХХК	10.41	7.8	(2.57)
4	Мандал даатгал ХХК	39.29	18.5	(20.77)
5	Жонон даатгал ХХК	84.02	0.0	(84.02)
6	Миг даатгал ХХК	20.22	38.0	17.78
7	Монгол даатгал ХХК	45.97	41.9	(4.05)
8	Гэр даатгал ХХК	1.32	40.0	38.65
9	Моннис даатгал ХХК	-	13.5	13.55
10	Мөнх даатгал ХХК	16.33	15.4	(0.91)
11	Номин даатгал ХХК	35.47	36.8	1.31
12	Нэйшнл лайф даатгал ХХК	34.52	27.0	(7.52)
13	Практикал даатгал ХХК	18.40	31.1	12.71
14	Тэнгэр даатгал ХХК	35.58	35.6	0.04
15	Соёмбо даатгал ХХК	24.67	39.9	15.18
16	Монре даатгал ХХК	18.94	23.9	4.95
17	УБ хотын даатгал ХХК	31.72	27.8	(3.92)
18	Хаан даатгал ХХК	-	3.59	3.59
	Дүн	34.00	34.92	0.92

2012 онд даатгалын компаниудаас даатгуулагчдад олгосон даатгалын хохирол нөхөлтийн түвшинг өмнөх оныхтой харьцуулахад “Гэр даатгал” ХХК 38.65 пунктээр, “Монре даатгал” ХХК 4.95 пунктээр, “Соёмбо даатгал” ХХК 15.18 пунктээр, “Миг даатгал” ХХК 17.78 пунктээр, “Бодь даатгал” ХХК 5.63 пунктээр тус тус өсч, “Ард даатгал” ХХК 7.34 пунктээр, “Монгол даатгал” ХХК 4.05 пунктээр, бусад даатгагч нарын хувьд “Нэйшнл лайф даатгал” ХХК 7.52 пунктээр, “Жонон даатгал” ХХК 84.0 пунктээр, “УБ хотын даатгал” ХХК 3.92 пунктээр тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

1.7 ДААТГАГЧИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

2012 оны 4 дүгээр улиралд даатгалын зах зээл дээрүйл ажиллагаа явуулсан даатгалын байгууллагуудын тайлант үеийн цэвэр ашиг 5287.8 сая төгрөг болсон нь өмнөх жилийн мөн үеийнхээс 2892.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт – 9

№	Даатгалын компаниуд	Тайлант үеийн цэвэр ашиг алдагдал /сая төгрөгөөр/	Эзлэх хувь	Ашигт ажиллагааны түвшин
1	Ард даатгал ХХК	592.8	11.2	12.7
2	Бодь даатгал ХХК	773.5	14.6	14.7
3	Ган зам даатгал ХХК	479.1	9.1	96.8
4	Мандал женерал даатгал ХХК	(538.1)	-10.2	
5	Жонон даатгал ХХК	150.1	2.8	88.9
6	МИГ даатгал ХХК	542.4	10.3	11.8
7	Монгол даатгал ХХК	1,436.3	27.2	11.6
8	Гэр даатгал ХХК	(477.0)	-9.0	
9	Моннис даатгал ХХК	227.0	4.3	30.1
10	Мөнх даатгал ХХК	212.5	4.0	19.6
11	Номин даатгал ХХК	75.1	1.4	2.3
12	Нэйшнл лайф даатгал ХХК	(123.0)	-2.3	
13	Практикал даатгал ХХК	881.4	16.7	23.0
14	Тэнгэр даатгал ХХК	204.1	3.9	4.8
15	Соёмбо даатгал ХХК	347.4	6.6	9.5
16	Монре даатгал ХХК	214.5	4.1	15.3
17	УБ хотын даатгал ХХК	345.1	6.5	45.0
18	Хаан даатгал ХХК	(55.4)	-1.0	
	ДҮН	5,287.8	100.0	

2012 оны 4 дүгээр улиралд “Нэйшнл лайф даатгал” ХХК 123.0 сая төгрөг, “Мандал женерал даатгал” ХХК 538.1 сая төгрөг, “Гэр даатгал” ХХК 477.0 сая өгрөг, “Хаан даатгал” ХХК 55.4 сая өгрөг ийн тус тус алдагдалтай ажилласан ба энэ нь нийт даатгалын салбарын хуримтлагдсан ашгийг бууруулахад нөлөөлсөн байна.

График - 8

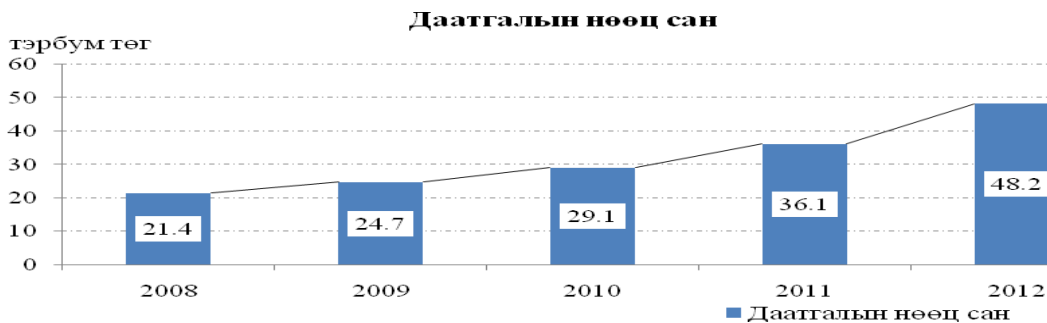

Даатгалын компаниудын хуримтлагдсан ашиг тайлант ондөмнөх оны мөн үеийнхээс 2296.5 сая өгрөгөөр буурсан нь алдагдалтай ажиллаж байгаа даатгалын компаниудын тоо нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

1.8 ДААТГАЛЫН НӨӨЦ САН

Даатгалын нөөц сангийн үлдэгдлийг сүүлийн 5 жилийн байдлаар зэрэгцүүлж үзэхэд тогтвортой өсч ирсэн. 2008 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар даатгалын нөөц сангийн хэмжээ 21.4 тэрбум төгрөг байсан бол 2012 оны эцэст 48.2 тэрбум төгрөгт хүрч 5 жилийн өмнөх мөн үеийнхээс 2.2 дахин нэмэгдсэн байна. Харин даатгалын нөөц сангийн эзэмшигчийн өмч, өр төлбөртэй харьцуулсан харьцаагаар өмнөх оны мөн үеэс 0.34 пунктээр нэмэгдсэн байна.

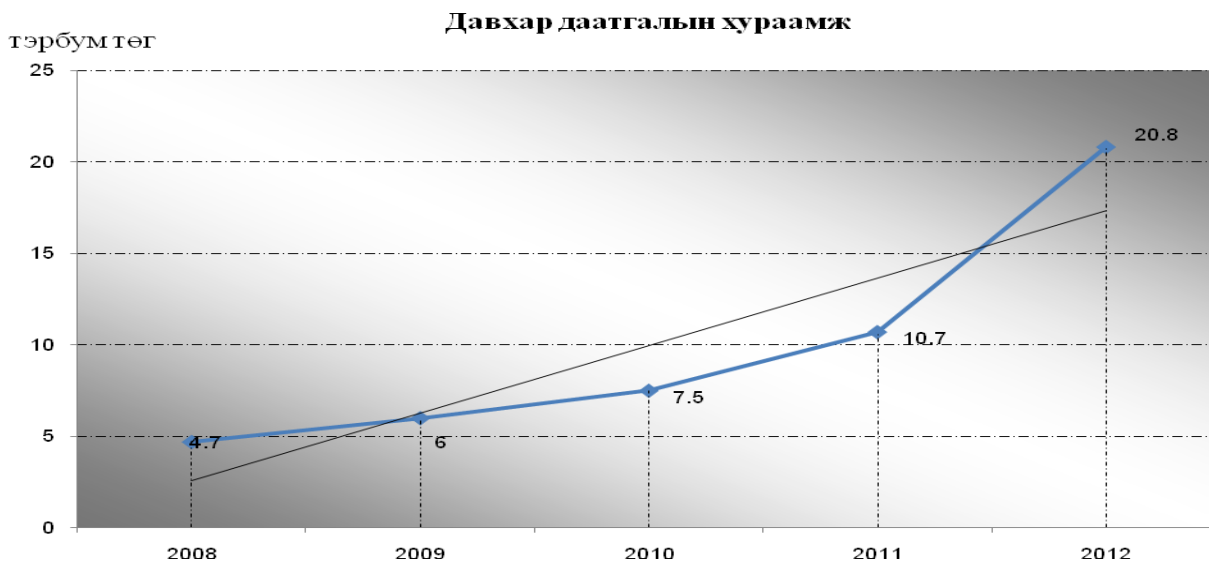
График - 9

1.9 ДАВХАР ДААТГАЛ

2012 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар даатгалын компаниуд гадаадын давхар даатгагч нарт их хэмжээний даатгалын эрсдэлээ давхар даатгуулж, 20.8 тэрбум төгрөгийн хураамж төлсөн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10.1 тэрбум төгрөгөөр буюу 2.0 дахин өссөн дүнтэй гарсан байна.

График – 10

Хүснэгт - 10

/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	2011		2012		Өөрчлөлт	
		тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь
1	Ард даатгал ХХК	1630.8	15.22	3005.2	14.38	1374.4	-0.84
2	Бодь даатгал ХХК	3410.1	31.82	6072.4	29.06	2662.3	-2.76

3	Тэнгэр даатгал ХХК	769.3	7.18	855.7	4.09	86.4	-3.08
4	Практикал даатгал ХХК	232.4	2.17	746	3.57	513.6	1.40
5	Миг даатгал ХХК	1418.3	13.23	1704	8.15	285.7	-5.08
6	Монгол даатгал ХХК	568.7	5.31	4386.3	20.99	3817.6	15.68
7	Номин даатгал ХХК	101.9	0.95	63.7	0.30	-38.2	-0.65
8	Нэйшнл лайф даатгал ХХК	94.8	0.88	44.7	0.21	-50.1	-0.67
9	Мандал женерал даатгал ХХК	14.3	0.13	1417.9	6.78	1403.6	6.65
10	Соёмбо даатгал ХХК	1603.6	14.96	1266.2	6.06	-337.4	-8.90
11	Улаанбаатар хотын даатгал ХХК	27	0.25		0.00	-27	-0.25
12	Ган зам даатгал ХХК	111.9	1.04	170.5	0.82	58.6	-0.23
13	Моннис даатгал ХХК	688.5	6.42	1099.7	5.26	411.2	-1.16
14	Монре даатгал ХХК	45.2	0.42	65.8	0.31	20.6	-0.11
15	Гранд даатгал ХХК					0	0.00
	Дүн	10716.8	100	20898.1	100	10181.3	0.00

Тайлант оны жилийн эцсийн байдлаар гадаадын давхар даатгалын компаниудад шилжүүлсэн давхар даатгалын хураамжийн хэмжээг 2011 оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад “Ард даатгал” ХХК 1374.4 сая төгрөгөөр, “Бодь даатгал” ХХК 2662.3 сая төгрөгөөр, “Миг даатгал” ХХК 285.7 сая төгрөгөөр, “Монгол даатгал” ХХК 3817.6 сая төгрөгөөр, “Мандал женерал даатгал” ХХК 1403.6 сая төгрөгөөр, “Ган зам даатгал” ХХК 58.6 сая төгрөгөөр “Моннис даатгал” ХХК 411.2 сая төгрөгөөр, “Монре даатгал” ХХК 20.6 сая төгрөгөөр, “Тэнгэр даатгал” ХХК 86.4 сая төгрөгөөр тус тус давхар даатгалын хураамжийн хэмжээгээ нэмэгдүүлж, “Номин даатгал” ХХК 38.2 сая төгрөгөөр, “Нэйшнл лайф даатгал” ХХК 50.1 сая төгрөгөөр, “Соёмбо даатгал” ХХК 337.4 сая төгрөгөөр, “Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК 27.0 сая төгрөгөөр тус тус бууруулсан байна.

2012 онд даатгалын компаниуд өөрсдийн хүлээсэн эрсдэлээ гадаадын давхар даатгагчид даатгуулах хандлага өсч өмнөх оны мөн үеийнхээс 2 дахин нэмэгдсэн байна.

1.10 АЛБАН ЖУРМЫН ДААТГАЛ

Автотээврийн хэрэгсэл, жолоочийн тоо жилээс жилд нэмэгдэхийн хэрээр замын хөдөлгөөний нягтрал өсч, зам тээврийн ослын тоо, үүнчлэн иргэдэд учрах хохирлын хэмжээ нэмэгдэж байсан тул 2011 онд Улсын Их Хурлаар Жолоочийн даатгалын тухай хуулийг баталж албан журмын даатгалын тогтолцоог бий болгосон. Ингэснээр жолоочийн буруутай үйл ажиллагаанаас шалтгаалж бусдын амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд учирсан хохирлыг тээврийн хэрэгслийн өмчлөгч болон жолооч нь жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалд хамрагдсан эсэхээ үл хамааран жолоочийн даатгалын сангаас өмнөх төлүүлэх замаар замын хөдөлгөөнд оролцогчдын эрх ашгийг хамгаалах эрх зүйн орчин бүрдсэн.

Жолоочийн даатгалын тухай хууль 2012 оны 1 үдээр сарын 1 -ний өдрөөс эхлэн хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбогдуулан 15 ердийн даатгалын компанид жолоочийн даатгалын үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл олгосон. Тайлант онд жолоочийн даатгалаар нийт 16.3 тэрбум төгрөгийн даатгалын хураамжийн орлого төвлөрч 4.8 тэрбум төгрөгийн нөхөн төлбөр олгосон нь өмнөх оны мөн үеийнхээс хураамжийн орлого 13.3 тэрбум төгрөгөөр, нөхөн төлбөр 3.8 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Тайлант онд жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын 373.8 мянган гэрээ байгуулагдсан байна. Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын нөхөн төлбөр авсан даатгуулагчийн тоо 9521 байна.

Хүснэгт - 11
/төгрөгөөр/

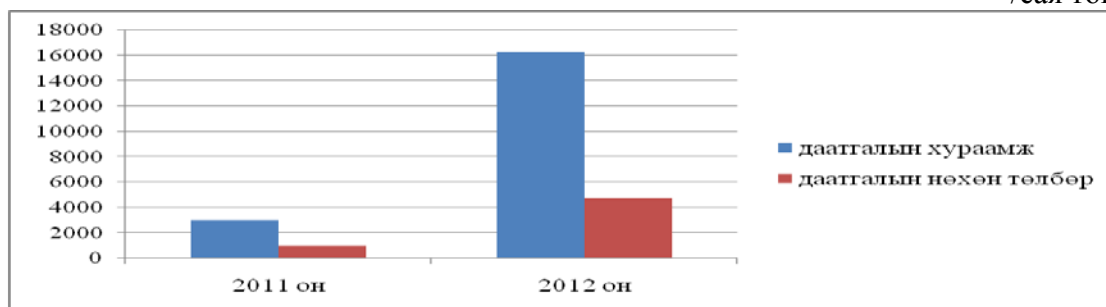
Даатгалын компани	Даатгалын гэрээний тоо	Жолоочийн даатгалын хураамж	Олгосон нөхөн төлбөр	Нөхөн төлбөр авсан тоо
1."Ард даатгал" ХХК	43,730	1,160,708,712.5	429,078,462.3	849
2."Бодь даатгал" ХХК	57,264	2,419,271,769.0	702,536,355.0	1 159
3."Ган зам даатгал" ХХК	248	14,611,460.0	4,146,600.0	15
4."Гэр даатгал" ХХК	3,387	185,126,568.5	34,690,288.0	30
5."Мандал генерал даатгал" ХХК	5,147	213,337,305.3	86,808,021.0	192
6."Миг даатгал" ХХК	38,002	1,377,808,648.0	404,193,661.0	1 129
7."Монгол даатгал" ХХК	93,405	3,792,443,241.9	1,092,159,207.1	2 232
8."Моннис даатгал" ХХК	379	59,221,955.9	7,745,200.0	11
9."Монре даатгал" ХХК	15,816	838,949,786.0	204,792,426.0	551
10."Мөнх даатгал" ХХК	10,813	368,388,123.0	94,500,224.0	283
11."Номин даатгал" ХХК		1,801,481,447.4	452,564,298.0	1 107
12."Практикал даатгал" ХХК	20,843	666,273,854.8	234,734,951.0	490
13."Соёмбо даатгал" ХХК	41,474	1,602,918,045.0	525,820,949.0	1 054
14."Тэнгэр даатгал" ХХК	42,774	1,751,840,097.1	510,558,384.0	406
15."Улаанбаатар хотын даатгал" ХХК	198	45,694,679.5	6,536,920.0	13
Нийт дүн	373,480	16,298,075,693.9	4,790,865,946.4	9 521

Тайлант оны жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын хураамж болон нөхөн төлбөрийн хэмжээг 2011 оны жолоочийн хариуцлагын сайн дурын даатгалын хураамж, нөхөн төлбөртэй харьцуулахад даатгалын хураамж 5.4 дахин, нөхөн төлбөр 4.9 дахин тус тус өссөн дүнтэй байна. Албан журмын даатгалын нөхөн олговрын харьцаа 29.4 хувь байна.

Хүснэгт – 12
/сая төгрөгөөр/

д/д	Үзүүлэлт	2011	2012
	Нийт хураамжийн орлого	47997.0	79003.5
1	Үүнээс: Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын хураамжийн орлого	3,026.2	16,298.1
2	Даатгалын гэрээний тоо /ширхэгээр/	30,051	373,480
	Нийт нөхөн төлбөр	10071.8	16916.9
3	Үүнээс: Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын нөхөн төлбөр	970.9	4,790.9
4	Нөхөн төлбөр авсан даатгуулагчийн тоо /ширхэгээр/	2,627	9,521

График - 12
/сая төгрөгөөр/

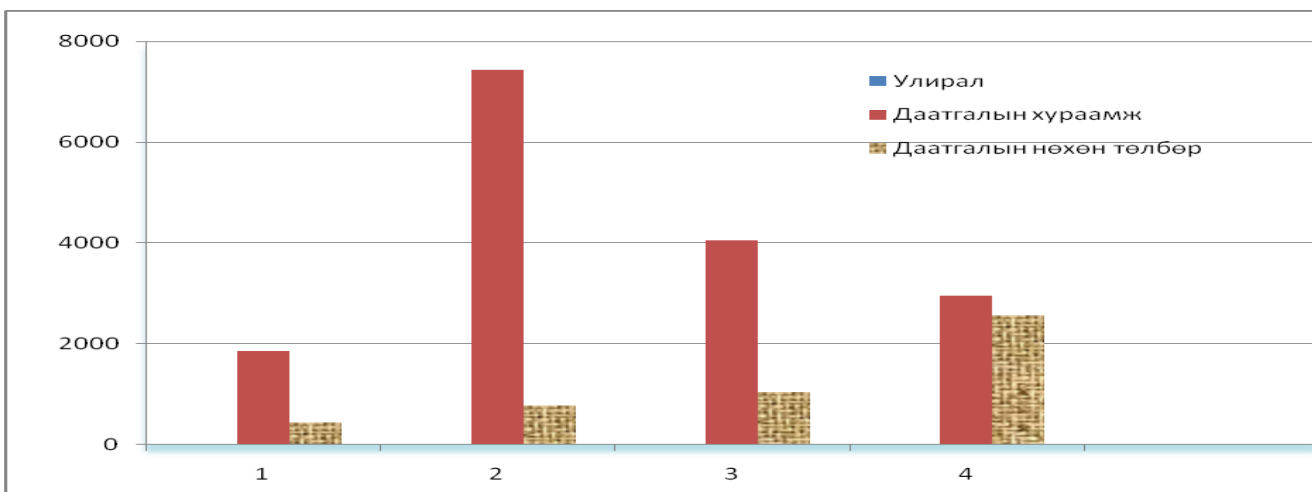

Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын хураамж, нөхөн төлбөрийг тайлант оны улирлаар задлан харуулбал дараах байдалтай байна:

Хүснэгт - 13

д/д	Улирал	Даатгалын хураамж	Даатгалын нөхөн төлбөр
1	2012-I улирал	1866.70	429.90
2	2012-II улирал	7426.30	766.00
3	2012-III улирал	4055.90	1035.20
4	2012-IV улирал	2949.20	2559.80
Нийт дүн		16298.10	4790.90

График - 13
/сая төгрөгөөр/

Тайлант оны жилийн эцсийн байдлаар улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн нийт тээврийн хэрэгслийн тоо 535318, жолоочийн тоо 818000 үүнээс мэргэшсэн жолооч 16330, ВС ангилалтай жолооч 129700, BCD ангилалтай жолооч 41288, BCDE ангилалтай жолооч 30043 байна.

Жолоочийн даатгалын тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан Даатгалын тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу Албан журмын даатгагчдын холбоо байгуулагдаж, жолоочийн даатгалын мэдээллийн нэгдсэн сан, шуурхай алба, жолоочийн даатгалын сангийн үйл ажиллагааг нэгтгэн эрхлэх болсон.

2. ДААТГАЛЫН МЭРГЭЖЛИЙН ОРОЛЦОГЧ

2.1 ДААТГАЛЫН ЗУУЧЛАГЧ

Тайлант оны 4 дүгээр улиралд нийт 17 даатгалын зуучлагч компани үйл ажиллагаа явуулж тайлангаа ирүүлсэн байна. Тайлант улиралд даатгалын зуучлагчийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд нийт 424.3 сая төгрөгийн даатгалын зуучлалын үйл ажиллагааны орлого төвлөрүүлсэн байна.

Хүснэгт - 15

д/д	Компанийн нэр	2011.12.31	2012.12.31	Өсөлт бууралт
1	“Асимон брокерс” ХХК	28.9	128.8	99.9
2	“Аме” ХХК	25.9	29.4	3.5
3	“Ачит ундарга” ХХК	73.1	80.9	7.8
4	“Лоялти солишн” ХХК	48	56.3	8.3
5	“Эм жи ай би” ХХК	15.4	16.6	1.2
6	“Ренессанс групп” ХХК	38.3	57.2	18.9
7	“Жомолхари” ХХК	5.5	-	Үйл ажиллагаа явагдаагүй.
8	“Пийс оф лайф” ХХК		0	Үйл ажиллагаа явагдаагүй.
9	“Монголиан интернэшнл брокерс” ХХК	44.9	20.0	-24.9
10	“Юу ай би” ХХК		23.0	23.0
11	“Гэрэлт буян ундрах” ХХК		4.5	4.5
12	“Нэйшнл эженси” ХХК		61.9	61.9
13	“Изи инвестмент” ХХК		-	Үйл ажиллагаа явагдаагүй.
14	“Си эн эн икс” ХХК		3.2	3.2
15	“Хаан банк” ХХК		-	Үйл ажиллагаа явагдаж эхлээгүй.
16	“Хас банк” ХХК		-	Үйл ажиллагаа явагдаж эхлээгүй.
17	“Эрсдлийн шийдэл” ХХК		-	Үйл ажиллагаа явагдаж эхлээгүй.
	Дүн	280.0	485.0	205.0

Тайлант оны хураамжийн орлогыг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад Аме” ХХК 3.5 сая төгрөгөөр, “Лоялти солишн” ХХК 8.3 сая төгрөгөөр, “Асимон брокерс” ХХК 99.9 сая төгрөгөөр, “Эм жи ай би” ХХК 1.2 сая өгрөгөөр, “Ренессанс групп” ХХК 18.9 сая төгрөгөөр, “Ачит ундарга” ХХК 7.8 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна. “Монголиан интернэшнл брокерс” ХХК 24.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Тайлант онд “Гэрэлт буян ундрах” ХХК, “Нэйшнл эженси” ХХК, “Юу ай би” ХХК, “Изи инвестмент” ХХК, “Си эн эн икс” ХХК, “Хасбанк” ХХК, “Эрсдлийн шийдэл” ХХК “Пийс оф лайф” ХХК, “Хаан банк” ХХК-иуд даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа явуулахаар тус тус тусгай эвшөөрөл авсан байна. Үүнээс “Нэйшнл эженси” ХХК, “Юу ай би” ХХК, “Гэрэлт буян ундрах” ХХК-иуд нийт 89.4 сая өгрөгийн даатгалын зуучлалын орлого төвлөрүүлж ажилласан байна.

2.2 ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

Тайлант улиралд даатгалын хохирол үнэлэгч компаниудын хохирол үнэлгээний орлого 206.2 сая төгрөг болсон байна.

д/д	Компанийн нэр	2011.12.31	2012.12.31	Өсөлт бууралт
1	“Бест эстимэйт” ХХК	1.7	20.8	19.1
2	“Гэрэгэ эстимэйт” ХХК	13.8	62.5	48.7
3	“Файн эстимэйт” ХХК	0	0.3	0.3
4	“Итгэлт эстимэйт” ХХК	0	38.9	38.9
5	“Мега марз” ХХК	5.5	-	Тайлангаа ирүүлээгүй
6	“Вендо” ХХК	5.5	63.0	57.5
7	“Жи ай си си” ХХК	0.4	1.5	1.1
8	“Хөрөнгийн үнэлгээний төв” ХХК	0.2	0.5	0.3
9	Арвижих эстимэйт ХХК		9.9	9.9
	Дүн	27.1	197.4	170.3

2012 оны тайлант үеийн хураамжийн орлогы н хэмжээг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад “Бест эстимэйт” ХХК, 19.1 сая төгрөгөөр, “Гэрэгэ эстимэйт” ХХК 48.7 сая төгрөгөөр, “Вендо” ХХК 57.5 сая төгрөгөөр, “Жи ай си си” ХХК 1.1 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

Тайлант хугацаанд “Мега марз” ХХК нь санхүүгийн тайлангаа ирүүлээгүй байсан байна.

3. ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ БА 2013 ОНЫ ЗОРИЛТ

Санхүүгийн зохицуулах хорооноос даатгалын салбарын хөгжлийн сүүлийн жилүүдийн динамик үзүүлэлтүүдийг харьцуулж үзэхэд даатгалын зах зээл эрчимтэй хөгжиж, даатгалын байгууллагуудын тоо, даатгагчдын нийт өрөнгө, хураамжийн орлого, нэг хүнд ногдох даатгалын хураамжийн хэмжээ өсч байгаа нь даатгалын зах зээлд оролцогч компаниуд, тусгай зөвшөөрөл, эрх эзэмшигчдийн үйл ажиллагааг тууштай дэмжиж ажилласантай холбоотой боловч цаашид даатгалын зах зээлийн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоход илүү анхаарал хандуулахыг шаардаж байна.

Тайлант онд ердийн даатгагч 1, даатгалын зуучлагч 9, даатгалын компанийн салбар 25, актуарч 5-аар тус тус нэмэгдсэн нь даатгалын салбарын дэд бүтэц хөгжиж, даатгалын зах зээлд оролцогчдын хүрээ тэлж байгааг илтгэхийн хамт даатгуулагчдын эрх ашгийг хамгаалахад чиглэсэн Хорооны хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг сайжруулах шаардлагатай болж байна.

Даатгалын байгууллагуудын нийт өрөнгийн хэмжээ өмнөх онуудын мөн үетэй харьцуулахад 2010 онд 56.7 тэрбум, 2011 онд 81.3 тэрбум, 2012 оны 4 дүгээр улиралд 107.6 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.3 дахин өсч, даатгалын хураамжийн нийт орлого тайлант онд 79.0 тэрбум төгрөг болж өмнөх оныхоос 31.1 тэрбум төгрөгөөр буюу 1.6 дахин нэмэгдсэн нь даатгалын салбарын санхүүгийн үзүүлэлтүүд сайжирч байгааг илтгэн харуулж байна. Нөгөө талаас энэ нь даатгагч нарын санхүү хөрөнгийн чадавхи сайжирсныг харуулж байгаа боловч эдгээр үзүүлэлтийг даатгалын нөөц сангийн өсөлттэй харьцуулахад даатгалын нөөц сан байгуулалтын хурдац байвал зохих хэмжээнээс ихээхэн хоцорч, улмаар даатгалын зах зээлийн тогтвортой тогтвортой байдалд цаашид сөргөөр нөлөөлөхөд хүргэж болзошгүй байгаа юм. Өөрөөр хэлбэл даатгалын компаниуд даатгуулагч иргэд, байгууллагуудын өмнө хүлээсэн үүргээ дутуу биелүүлж, өөрсдийн цэвэр ашгийг нэмэгдүүлэхэд голлон анхаарч, гүйцэтгэх удирдлага нь хувь нийлүүлэгчдийн шахалтаар ногдол ашиг ахиу хуваахад чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулж байгаатай шууд холбоотой гэж үзэж болохоор байгаа ба энэ нь даатгалын зах зээлд олон нийтийн итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэхэд муугаар нөлөөлөх болно.

2012 оноос Жолоочийн даатгалын тухай хууль хэрэгжиж албан журмаар даатгуулсан даатгуулагчдын тоо нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор даатгалын компаниудын олсон нийт орлого ихээхэн өссөн дүнтэй гарсан. Үүнтэй холбогдуулан даатгалын нөхөн төлбөр олголтыг шуурхай болгох шаардлагатай байна. Нөгөө талаас зам тээврийн осолд өртсөн даатгалгүй гуравдагч этгээдэд нөхөн төлбөр олгохтой холбоотой жолоочийн хариуцлагын даатгалын нэгдсэн сан болон даатгалын мэдээллийн сангийн бүрдэлтийн явцыг Албан журмын даатгагчдын холбооноос эрчимжүүлж сайжруулахыг шаардаж байна.

Даатгалын зах зээлийн статистик үзүүлэлтүүд өсөлттэй гарч байгаа хэдий ч даатгалын салбарт 2013 онд дараахь асуудалд анхаарал хандуулж ажиллах нь зүйтэй байна:

1. Даатгалын салбарт эрсдэлийн үнэлгээнд суурилсан удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлэх бэлтгэлийг хангах зорилтын хүрээнд даатгалын хууль эрхүйн орчинг боловсронгуй болгох, даатгалын ангиллыг олон улсын жишигт нийцлэн өөрчлөх, иргэд, байгууллагуудын зүгээс даатгалын үйл ажиллагаанд зохицуулалтын хүрээний бус шугамаар хяналт тавих нөхцлийг бүрдүүлэх болон даатгуулагчдын эрх ашгийг тууштай хамгаалах.

2. Байгуулагдсан цагаасаа хойш урт хугацааны даатгалын үндэсний компани нь байнга алдагдалтай ажиллаж ирсэн байдлыг харгалзан урт хугацааны даатгалын үйл ажиллагааг нийгмийн даатгал болон үрл мэндийн даатгалын тогтолцоотой уялдуулах, амьдралын даатгалд даатгуулсан иргэдэд дэмжлэг үзүүлж тэдний даатгалд төлсөн хураамжийг татвараас чөлөөлөх буюу хөнгөлөлтөд хамруулдаг болох шаардлагатай байна.

3. Даатгалын компаниудын санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгөнд даатгалын нөөц сангийн эзлэх хувь хэмжээ өвлийн жил үүдэд дорвитой нэмэгдэхгүй, улмаар зарим даатгагч нарын нөөц сангийн хэмжээ жил дараалан буурч байгаа нь даатгалын компанийн эрсдэл даах санхүүгийн чадавхид өргөөр нөлөөлж байгаад анхаарч даатгалын андеррайтер болон актуарчдыг чадавхижуулахад чиглэсэн дэс дараатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.

4. Даатгалын компанийн мөнгөн хөрөнгийн байршил, хөрөнгө оруулалтын журмыг сайжруулж, үнэт цаасны зах зээл дээр хувьцаа худалдаж авах, арилжих эрхийг нээж өгөх, өөрийн хөрөнгийн зохицуулалт, хяналтыг боловсронгуй болгоход нь дэмжлэг үзүүлэх.

5. Иргэд, даатгуулагчдын санхүүгийн болон даатгалын талаарх мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг сайжруулах зорилгоор холбогдох төрийн болон төрийн бус мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтарч сургалт, сурталчилгааны тусгайлсан өтөлбөр боловсруул ах, хэрэгжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах шаардлагатай байна.

6. Орон нутаг дахь даатгалын байгууллагуудын салбарын ажиллагааг дэмжин хөгжүүлэх, салбаруудын биеэ даасан үйл ажиллагаа, орон нутгийн хөгжлийг хангахад орон нутгийн онцлогтой уялдсан даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн ажиллагааг хөхүүлэн дэмжих.

7. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль, үж амын орлогын албан татварын тухай хуулинд арилжааны даатгалын холбогдолтой асуудлаар нэмэлт өөрчлөлт оруулах чиглэлээр судалгаа хийж, хуулийн төслийг боловсруулах

8. Үндэсний давхар даатгалын компани байгуулах талаар судалгаа хийж, үндэслэл боловсруулах зэрэг болно.

ДААТГАЛЫН ГАЗАР

